

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

/проф. Василь БАЛУХ/

“31 серпня” 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Філософія

обов'язкова

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Філософія** складена відповідно до освітньо-професійних програм: *«Електроенергетика, електротехніка електромеханіка» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Електроніка» (Прот. №4, від 27.04.2020 р.); «Мікро- та наносистемна техніка» (Прот. №5, від 26.04.2021 р.); «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» (Прот. №5, від 26.04.2021 р.); «Телекомунікації» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Видавництво та поліграфія» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Безпека інформаційних та комунікаційних систем та Інтернету речей» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Кібербезпека» (Прот. №4, від 28.03.2022 р.); «Інтелектуальний аналіз даних в комп'ютерних інформаційних системах» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Комп'ютерна інженерія» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Програмування мобільних і вбудованих комп'ютерних систем та засобів Інтернету речей» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Алгоритмічне та програмне забезпечення комп'ютерних систем» (Прот. №6, від 30.06.2020 р.); «Інженерія програмного забезпечення» (Прот. №6, від 30.06.2019 р.); «Програмна інженерія» (Прот. №10, від 25.05.2022 р.); «Менеджмент програмного забезпечення та англійська мова» (Прот. №6, від 31.05.2021 р.); «Інформаційні системи та технології» (Прот. №7, від 31.08.2020 р.); «Середня освіта (трудова навчання та технології)» (Прот. №7, від 30.06.2021 р.); «Професійна освіта (машинобудування)» (Прот. №7, від 30.06.2021 р.); «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» (Прот. №11, від 25.10.2021 р.)*

(назви ОПП з датою останнього затвердження, для яких читається навчальна дисципліна)

Розробники: Бродецький Олександр Євгенович, доц. каф. філософії та культурології, д.філос.н., доцент; Рошкулець Роман Георгійович, доц. каф. філософії та культурології, к.філос.н., доцент; Руснак Ігор Генадійович, асистент. каф. філософії та культурології, к.філос.н.; Балінченко Світлана Петрівна, доц. каф. філософії та культурології, к.філос.н., доцент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантими ОПП і методичною радою інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук

Протокол № ___ від “___” _____ 2022 року

Голова методичної ради факультету _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від “29” серпня 2022 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Рупташ О. В.)

(прізвище та ініціали)

Схвалено

Науково-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Протокол № 1 від “25” серпня 2022 року

Голова _____

(підпис)

(Балух В. О.)

(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Мета навчальної дисципліни

Розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, людського життя; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самого себе, навичок застосування філософської методології; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

2.1 знати: комплекс основних філософських категорій та понять; особливості основних філософських напрямів, течій та шкіл; розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі.

2.2 вміти: знаходити, класифікувати та аналізувати інформацію з різних джерел; встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань; розпізнавати типові помилки в аргументації; дискутувати на запропоновані теми; аргументувати власну позицію у розв'язанні світоглядних проблем, спираючись на визначені філософські підходи; використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій, суспільно-політичній та громадській діяльності.

2.3. Набути компетентностей:

ЗК – загальних

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПРН – програмних результатів навчання

ПРН4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

ПРН8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.

ПРН12. Вміти ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди.

ПРН20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.

3. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни: ОК 03 Філософія									
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	семінарські	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	12	12	96	-	Іспит
Заочна	2	3	4	120	8	-	112	-	Іспит

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 0,25 ((12+12)/96);
для заочної форми навчання – 0,07 (8/112).

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1: Свідомість, знання, інформація як предмет філософського аналізу									
Тема 1. Предмет філософії	14	1	1		12	14	2			12
Тема 2. Проблема свідомості	17	2	2		13	17	1			16
Тема 3. Епістемологія і філософія науки	17	1	1		15	17				17
Тема 4. Довіра до інформації із зовнішніх джерел	17	2	2		13	17	1			16
Разом за ЗМ1	65	6	6		53	65	4			61
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Свобода волі, мораль, закон та їх філософське осмислення									
Тема 5. Свобода і відповідальність	18	2	2		14	18	1			17
Тема 6. Мораль, моральність, нормативність	18	2	2		14	18	2			16
Тема 7. Законність і справедливість	19	2	2		15	19	1			18
Разом за ЗМ 2	55	6	6		43	55	4			51
Усього годин	120	12	12		86	120	8			112

3.3. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Смисловий простір філософського знання
2	Свідомість, мозок, суб'єктивний досвід
3	Філософське осмислення знання: сприйняття, віра, переконання
4	Способи подачі інформації та засоби маніпуляції
5	Свобода чи детермінізм: сучасні розв'язки проблеми
6	Принципи ухвалення моральнозважених рішень
7	Шляхи реалізації законності та справедливості в громадянському суспільстві
8	Практикум: підсумкове заняття

3.4. Теми індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Філософія та критичне мислення
2	Витоки психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта
3	Проблема істини й омани
4	Цифрова інформація як засіб маніпуляції в сучасному світі
5	Історія як поступ людства в усвідомленні свободи
6	Категоричні і гіпотетичні імперативи
7	Принцип рівних можливостей і гендерні проблеми

3.5. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Філософія як шлях самотворення
2	Мисленевий експеримент як метод дослідження у філософії свідомості
3	Аргументи й контраргументи щодо наукового реалізму
4	Інтелектуальна автономія: виклики сучасності
5	Проблема теодицеї та відповідальності людини за зло у світі
6	Засади обґрунтування моралі (релігія, традиції, раціональність)
7	Сильні і слабкі сторони лібералізму

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Обов'язкове: (для навчального закладу) – мультимедійний проектор; екран; дошка / фліпчарт, крейда/ маркер – для роботи в аудиторії.

(для студента) – наявність доступу до мережі Internet як під час заняття так під час індивідуальної/самостійної роботи в межах курсу; мобільний пристрій зі встановленим додатком moodle та telegram, а також активний поштовий акаунт в корпоративній мережі ЧНУ.

Також:

офісні програми призначені для основної маси користувачів: текстові й табличні редактори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus SmartSuite, Open Office, Libre Office) тощо*.

* назви офісних програм наведені як приклад, студент вільний обрати інше ПЗ з еквівалентним функціоналом для виконання поставлених задач в межах курсу.

Додаткове: за потреби – будь-яке технічне чи програмне забезпечення в якому може виникнути ситуативна необхідність. **Однак, відсутність такого жодним чином не порушить рівність доступу слухача до освітніх послуг в межах курсу, а наявність не надасть слухачеві додаткових переваг перед іншими слухачами.**

4. Форми і методи навчання

Форми навчання – проблемні, інтерактивні лекції та лекції – візуалізації, семінарські заняття – онлайн чи офлайн у формі інтерактивної комунікації: кооперативне навчання, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, самостійна пошукова робота.

Підходи до навчання: використовуються студентоцентрований, проблемно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний, професійно-орієнтований, міждисциплінарний підходи. Для викладання матеріалів з навчальної дисципліни «Філософія» використовуються наступні методи навчання.

Для викладання матеріалів з навчальної дисципліни «Філософія» використовуються наступні методи навчання.

4.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Серед основних – класична лекція, інтерактивна лекція, орієнтовані за засвоєнні теоретичних та практичних моделей, що пропонує філософія в межах визначеної програмою проблематики. Серед основних прийомів утримання уваги використовуються проблемні питання, елементи меметики та мнемоніки з метою ефективного засвоєння студентом матеріалу.

4.2 Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Окремо застосовується бесіда як інтегративний компонент лекції – ключовою функцією якої є мотиваційно-стимулююча діяльність.

Використання ситуативних задач, ігор, з пізнавальною метою підвищують увагу та мотивацію студента та покращують засвоєння

теоретичного матеріалу. Використання дискусій та аналізу життєвих ситуацій допомагає розвинути компетентності, спрямовані на формування культури мислення, логічного та послідовного викладу думок тощо.

Здійснюється широке використання кейс-методів – обговорення конкретних (реальних) ситуацій з метою досягнути освітніх цілей висого рівня за таксономією Блума.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
Незадовільно	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні (модульні) роботи;
- стандартизовані тести (в.т. ситуативні задачі);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю рівня знань є усна та письмова відповідь студента при відповідях на семінарських заняттях, кількість отриманих балів при виконанні тестового завдання, а також письмова відповідь при написанні модульних контрольних робіт.

Приклад розподілу балів на курсі

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	KP1	KP2		
max 10*		max 10*		max 10*		max 10*		max 10	max 10	max 40	max 100

*Крім того студент має право отримати 1 додаткове завдання на курс (вартістю в 5 балів), якщо бажає збільшити поточну кількість балів. Перелік завдань пропонується перед початком курсу в окремому файлі в межах самостійної роботи студента і кількісно прив'язується до відповідної теми в модулі.

Формами підсумкового контролю рівня знань є усна та/або письмова відповідь студента при здачі іспиту.

8. Рекомендована література

Фахова (основна)

1. Руснак І. Теоретичні витоки та методологічні недоліки концепту «китайська кімната» Дж. Сірла. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. 2019. № 813. С. 79–83. (*IndexCopernicus ICV: 50.47*)
2. Губерський Л. Філософія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л.Губерський. К. : Фоліо, 2018. 622 с.
3. Лузан А.О. Вступ до філософії / А.Лузан. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
4. Мозговий Л., Додонов Р. Філософія, логіка, філософія освіти / Л. Мозговий, Р. Додонов., К. : Центр навчальної літератури, 2019, 512 с.
5. Причепій Є. Філософія: підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. К.: Академія, 2009. – 592 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г.Волинка, Н. Мозгова та ін.;[за ред. Г. Волинка]. К.: Каравела, 2016, 368 с.
2. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття: монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
3. Свендсен Ларс Філософія свободи: Львів: Видавництво Анетти Антоненко, Ніка-Центр, 2016. 336 с.
4. Хоменко І. Логіка. Теорія та практика / І.Хоменко. К.: Центр навчальної літератури, 2019, 400 с.
5. Філософія: підручник / В.С. Бліхар та ін. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.

9. Інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.

<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.htm> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html> Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей).

<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).